

Wat Confucius allemaal zei; De Analecten voor leken zoals wij

Clark Gillian

Auteur: Clark Gillian Van Herrewege
ISBN: 9789402194005
© 18/03/2020 Clark Gillian Van Herrewege

Inhoud

Wat Confucius allemaal zei; De Analecten voor leken zoals wij	0
BOEK 1: Studie	3
BOEK 2: bestuur	6
BOEK 3: Rituele dans	10
BOEK 4: Over dorpen en mensen.....	14
BOEK 5: een goede echtgenoot.....	18
BOEK 6: de leerling.....	23
BOEK 7: Kennis doorgeven	28
BOEK 8: De meester en de filosofen	33
BOEK 9: Waar de Meester zelden over sprak	36
BOEK 10: Gewoontes en gebruiken van Confucius.....	41
BOEK 11: Zij die ons zijn voorgegaan.....	45
BOEK 12: Goedaardigheid.....	50
BOEK 13: Regeren.....	55
BOEK 14: Schandalig.....	60
BOEK 15: De Heerser	67
BOEK 16: De Adviseurs	72
BOEK 17: Binnentreden	76
BOEK 18: De laatste koning.....	81
BOEK 19: Volleerd	84
BOEK 20: De Keizer.....	88

BOEK 1: Studie

Wat Confucius zei: “Is het niet zo fantastisch om te blijven leren en vol toewijding door te zetten? Is het niet geweldig om vrienden op bezoek te krijgen die van heel ver komen? Wie deugt er zo hard dat die hetzelfde blijft wanneer iemand kijkt en wanneer niemand kijkt?”

子曰：“學而時習之，不亦說乎？有朋自遠方來，不亦樂乎？人不知而不愠，不亦君子乎？”

Nu was er een filosoof die zei: “Er zijn er maar weinig die goed overeenkomen met hun ouders en hun broers en zussen, maar terzelfdertijd niet overeenkomen met hun bazen of leerkrachten.

En onder de mensen die het niet nodig vinden om te vechten voor het laatste woord, is er geen enkel die graag ruzie gaat stoken.

Streng omgaan met waar uw aandacht naartoe gaat, dat is waar de deugdzaam op letten. En van daaruit groeien alle praktische dingen vanzelf. Overeenkomen met uw ouders en met uw broers en zussen, is dat niet de basis van alle deugdzaamheid?”

有子曰：“其為人也孝弟，而好犯上者，鮮矣；不好犯上，而好作亂者，未之有也。君子務本，本立而道生。孝弟也者，其為仁之本與！”

Wat Confucius zei: “Indruk maken met moeilijke termen of uw uiterlijk appetijtelijk maken zijn beide dingen die niet direct doen denken aan deugdzaamheid.”

子曰：“巧言令色，鮮矣仁！”

En er was een andere filosoof die zei: “Ik laat geen enkele dag die voorbij gaan vooraleer ik op deze drie vragen stel aan mezelf:

1. Ben ik trouw geweest in het zakendoen met mijn klanten?
2. Ben ik oprecht geweest in het omgaan met mijn vrienden?
3. Heb ik alles wat ik geleerd heb ook echt praktisch onder de knie?

曾子曰：“吾日三省吾身：為人謀而不忠乎？與朋友交而不信乎？傳不習乎？”

Wat Confucius zei: “De weg voor een land met duizend strijdswagens: even oprecht zijn in zaken als in woorden, een nut hebben voor alle uitgaves met respect voor de mensen en het volk pas inschakelen wanneer de tijd rijp is.”

子曰：“道千乘之國：敬事而信，節用而愛人，使民以時。”

Wat Confucius zei: “Als je nog jong bent en thuis woont, toon respect voor uw ouders. Buitenshuis, wees respectvol tegenover alle ouderen. Denk vooraleer je spreekt, sta achter uw woorden. Apprecieer alles en iedereen en maak medemenselijkheid uw beste vriend. Als je hierna nog energie over hebt, steek dit dan in studeren.”

子曰：“弟子入則孝，出則弟，謹而信，汎愛眾，而親仁。行有餘力，則以學文。”

Iemand anders zei: “Wie zijn of haar gedachten kan losmaken van een obsessie met uiterlijkheden en dezelfde moeite steekt in deugdzaam zijn; en als ze in het verzorgen van hun ouders hun kracht kunnen tonen; als ze hun leven kunnen toewijden aan hun plichten; als ze in de omgang met hun vrienden altijd oprecht spreken, dan maakt het mij helemaal niets uit of zij gestudeerd hebben of niet— ik zal in alle talen beweren dat zij geleerd zijn.”

子夏曰：“賢賢易色，事父母能竭其力，事君能致其身，與朋友交言而有信。雖曰未學，吾必謂之學矣。”

Wat Confucius zei: “Als de leerling niet ernstig is, dan gaan mensen hem of haar niet direct bewonderen voor wat ze geleerd hebben; en alles wat ze geleerd hebben zal ook niet blijven steken. Neem vertrouwen en oprechtheid als uw basis. Het is beter geen vrienden te hebben, dan vrienden die u niet op hetzelfde niveau begrijpen.

Weten dat je gebreken hebt is één ding, wees ook niet bang om de stap te nemen en ze achter te laten.

子曰：“君子不重則不威，學則不固。主忠信，無友不如己者，過則勿憚改。”

Er was ook een andere filosoof die zei: “Moest iedereen grondig rouwen om hun ouders, en zorgen dat de afscheidsceremonie iets betekent, dan keert de integriteit van de gemeenschap terug.”

曾子曰：“慎終追遠，民德歸厚矣。”

En dan viel het voor dat een filosoof aan de andere vroeg: “Wanneer onze grote leraar naar om het even welk land gaat, dan leert hij alles wat er te leren valt over hoe zij hun land organiseren. Vraagt hij ook zelf naar deze informatie, of wordt het zo aan hem gegeven?”

De andere filosoof zei: “Onze grote leraar is goedgehartig, echt een goeie kerel, beleefd, beheerst en meegaand en daardoor komt deze informatie vanzelf naar hem toe! Is dat niet opmerkelijk hoe hij dat klaarspeelt?”

子禽問於子貢曰：“夫子至於是邦也，必聞其政，求之與？抑與之與？子貢曰：夫子溫、良、恭、儉、讓以得之。夫子之求之也，其諸異乎人之求之與？”

Wat Confucius zei: “Wanneer de ouders nog leven, heeft een mens bepaalde gewoontes en doelen. Wanneer de ouders zijn gestorven, zegt het gedrag van de nakomelingen veel. Als hun levenswijze tot drie jaar na de dood van hun ouders geen grote veranderingen heeft doorstaan, dan kan je besluiten dat die persoon pas echt in lijn leeft met de waarden van zijn of haar ouders.

子曰：“父在，觀其志；父沒，觀其行；三年無改於父之道，可謂孝矣。”

Er was een filosoof die zei: “Iemand die fatsoenlijk en beleefd is met spontane naturel moet echt geprezen worden. Zoals de oude koningen het destijds hebben beschreven is dit ook een magnifieke eigenschap, en we moeten hen proberen volgen in de grote en kleine dingen. Maar uiteraard niet in alle dingen. Als iemand bijvoorbeeld fatsoenlijkheid en beleefdheid tentoonspreidt speciaal om geprezen te worden, dan is het evident dat dat nu niet de bedoeling is.

有子曰“禮之用，和為貴。先王之道斯為美，小大由之。有所不行，知和而和，不以禮節之，亦不可行也。”

Nog een andere filosoof zei: “Wanneer er een afspraak is gemaakt op basis van wat het juiste ding is om te doen, dan telt die afspraak. Wanneer iemand respect wordt betuigd voor de correcte manier van afhandelen, dan komt schaamte en schande nergens bij hem of haar in de buurt. Als de mensen waarop iemand steunt allemaal mensen zijn die je kan vertrouwen met de meest persoonlijke dingen, dan kan je van hen zien als uw gidsen en meesters.

有子曰“信近於義，言可復也；恭近於禮，遠恥辱也；因不失其親，亦可宗也。”

Wat Confucius zei: “Probeer in uw maaltijden niet per se uw eetlust te verzadigen, of uw thuis zo in te richten dat alles zo makkelijk mogelijk is; oprecht zijn in alles wat je doet, beheerst in alles wat je zegt, zoek het gezelschap op van mensen met principes waar je naar opkijkt, zodat jij ook kan groeien naar dat voorbeeld – van zo iemand kan je echt wel zeggen dat hij of zij houdt van leren.”

子曰：“君子食無求飽，居無求安，敏於事而慎於言，就有道而正焉，可謂好學也已。”

Een filosoof zei: “Wat zeg je van de volgende dingen: iemand arm zonder vleierij en iemand rijk zonder trots?” Confucius zei: “Die kunnen er nog mee door, maar ze vervallen in het niets tegenover iemand die ondanks armoede nog vrolijk blijft of iemand die heel rijk is en toch fatsoenlijk blijft.” De filosoof antwoordde: “In ‘Het boek der Liederen’ staat: ‘Hak en stapel zoals je kerft en polijst.’ Het lijkt mij dat dit hetzelfde is als wat jij net hebt gezegd.” Confucius zei daarop: “Met jou kan ik pas spreken over de oden van de oudheid. Ik zei één iets, en jij wist mij aan te vullen met de juiste verzen.”

子貢曰：“貧而無諂，富而無驕，何如？”子曰：“可也。未若貧而樂¹，富而好禮者也。”子貢曰：“詩云：‘如切如磋，如琢如磨。’其斯之謂與？”子曰：“賜也，始可與言詩已矣！告諸往而知來者。”

Wat Confucius zei: “Het stoort mij niet als mensen mij niet zouden kennen; het enige wat mij deert is als ik mensen niet zou kennen.”

子曰：“不患人之不己知，患不知人也。”

BOEK 2: bestuur

Wat Confucius zei: “Iedereen die kan leiden en besturen vanuit een plek van deugdzaamheid kan vergeleken worden met de Noordster die zijn plaats behoudt en naar wie alle andere sterren keren.”

子曰：“為政以德，譬如北辰，居其所而眾星共之。”

Wat Confucius zei: “In het Boek der Liederen staan driehonderd gedichten, maar ze kunnen allemaal als volgt worden samengevat: sta jezelf niet toe verdorven gedachten te hebben.”

子曰：“詩三百，一言以蔽之，曰思無邪。”

Wat Confucius nog zei: “Als de wet alleen maar wordt nageleefd door middel van straffen, dan is de wet naleven niets anders dan het ontwijken van die straffen. Op die manier is er geen plichtsgevoel. Maar als de wet wordt nagestreefd omdat men er de deugd van inziet en iedereen zich kan vinden in de regels van fatsoen, dan komt er een gevoel van plichtsbesef; en ondertussen maakt dit de mensen ook goedhartig.

子曰：“道之以政，齊之以刑，民免而無恥；道之以德，齊之以禮，有恥且格。”

Wat Confucius zei: “Op vijftien jaar dacht ik aan niets anders dan studeren. Toen ik dertig werd, stond ik sterk in wat ik geleerd had. Op de leeftijd van veertig had ik geen twijfels meer. Wanneer ik vijftig werd, kreeg ik voeling met de Hemel. Op zestig was mijn oor alleen gehoorzaam voor de waarheid. En tegen de leeftijd van zeventig was ik in staat te volgen wat mijn hart begeerde, zonder van mijn pad af te dwalen.

子曰：“吾十有五而志于學，三十而立，四十而不惑，五十而知天命，六十而耳順，七十而從心所欲，不踰矩。”

Een andere filosoof vroeg eens wat respect voor de ouders eigenlijk betekent. Wat Confucius zei was: “Niet ongehoorzaam zijn.” Niet lang erna reed Confucius weg en sprak hij met de bestuurder: “Iemand vroeg mij wat de plichten zijn van een kind tegenover zijn ouders en ik zei simpelweg ‘niet ongehoorzaam zijn’”. De bestuurder zei: “Ja, maar wat bedoel je daarmee?” Confucius antwoordde: “Wanneer uw ouders leven, ze zo fatsoenlijk mogelijk proberen van dienst te zijn; en wanneer ze er niet meer zijn, ze zo fatsoenlijk mogelijk begraven; en ze daarna zo fatsoenlijk mogelijk te blijven eren en herdenken.”

孟懿子問孝。子曰：無違。樊遲御，子告之曰：孟孫問孝於我，我對曰無違。樊遲曰：何謂也？子曰：生事之以禮；死葬之以禮，祭之以禮。

Ook een andere filosoof vroeg wat zijn plichten zijn als kind. Wat Confucius zei: “Ouders zitten ermee in als hun kinderen ziek zijn.”

孟武伯問孝。子曰：父母唯其疾之憂。

Nog een filosoof vroeg wat mensen voor hun ouders zouden moeten doen. Wat Confucius zei: “Tegenwoordig betekent dit alleen maar uw ouders steunen. Maar vaak delen honden en paarden hun eten ook met hun ouders in dezelfde voederbak. Als je bij uw steun geen appreciatie en liefde toont, hoe kan je het verschil zien tussen materiële steun en morele steun?”

子游問孝。子曰：今之孝者，是謂能養。至於犬馬，皆能有養；不敬，何以別乎？

De vraag kwam opnieuw wat men als kind kan doen voor de ouders. Wat Confucius zei: “Het moeilijke eraan is het verschil te zien met de schijn ervan. Als ouders moeilijkheden hebben en de jongeren nemen altijd maar de gevolgen ervan op zichzelf of als de jongeren vooral genieten van wijn en lekker eten, meer dan hun ouders; kan je deze dingen oprecht respect noemen?”

子夏問孝。子曰：色難。有事弟子服其勞，有酒食先生饌，曾是以為孝乎？

Wat Confucius zei: “Ik heb de hele dag met iemand gesproken die akkoord ging met alles wat ik maar zei- alsof hij dom was. Nu heeft hij zich teruggetrokken en ik heb zijn gedrag geobserveerd terwijl hij weg was van mij. Ik merkte dat hij alles wat ik heb geleerd ook echt doet. Hij is allesbehalve een dommerik.”

子曰：吾與回言終日，不違如愚。退而省其私，亦足以發。回也，不愚。

Wat Confucius zei: “Merk op wat iemand ook effectief doet. Let op de motieven. Observeer waarin die persoon tot rust komt. Hoe kan iemand dan nog zijn karakter verbergen?”

子曰：溫故而知新，可以為師矣。

Wat Confucius nog zei: “Als iemand alles wat hij vroeger heeft geleerd blijft koesteren om er altijd iets nieuws uit te halen, dan is die zeker in staat anderen daarin te leren!”

子曰：溫故而知新，可以為師矣。

Wat Confucius zei: “De volleerde student is geen instrument.”

子曰：君子不器。

Een andere filosoof vroeg wat iemand nu beschaafd maakt. Wat Confucius zei was: “Hij handelt vooraleer hij erover spreekt en achteraf spreekt hij zoals hij handelt.”

子貢問君子。子曰：先行其言，而後從之。

Wat Confucius zei: “Iemand beschaafd gelooft waar hij of zij in gelooft en verloochent het niet, een gemeen persoon verloochent waar hij of zij in gelooft.”

子曰：君子周而不比，小人比而不周。

Wat Confucius zei: “Leren zonder denken is zinloos, denken zonder leren is gevaarlijk.”

子曰：學而不思則罔，思而不學則殆。

Wat Confucius nog zei: “Rare dingen leren is zeer gevaarlijk.”

子曰：攻乎異端，斯害也已！

Wat Confucius ook nog zei: “Jij, zal ik een keer uitleggen wat kennis is? Zodra jij weet wat iets is, vertrouw jezelf dat je het weet; en als je iets niet weet, laat jezelf toe dat je het niet weet – dit is

kennis.”

子曰：由！誨女知之乎？知之為知之，不知為不知，是知也。

Nu was er eens iemand die hard aan het studeren was om later een prestigieuze positie te krijgen. Wat Confucius zei was: “Luister vooral, en zet de dingen waarover je twijfelt opzij; spreek terzelfdertijd voorzichtig over al de rest – op die manier zal je veel dwaze uitspraken vermijden en kan er niemand u terechtwijzen achteraf.

Kijk vooral, en zet alle dingen die gevaarlijk lijken opzij, terwijl je terzelfdertijd voorzichtig bent in met wie je allemaal omgaat – op die manier zal je veel dwazigheden vermijden en moet je geen spijt hebben over slecht gedrag achteraf.

Als iemand dwaze uitspraken verijd en weinig reden heeft om spijt te hebben over zijn of haar gedrag, dan is die persoon goed op weg naar een prestigieuze positie.

子張學干祿。子曰：多聞闕疑，慎言其餘，則寡尤；多見闕殆，慎行其餘，則寡悔。言寡尤，行寡悔，祿在其中矣。

Nu was er een bestuurslid die vroeg: “Hoe kan ik de mensen die ik bestuur het beste beheersen?” Wat Confucius zei was: “Promoveer de goedhartigen en zet de valsaards opzij, dan zullen de mensen meegaand zijn. Promoveer de valsaards en zet de goedhartigen opzij en dan zullen de mensen beginnen dwarsliggen.”

哀公問曰：何為則民服？孔子對曰：舉直錯諸枉，則民服；舉枉錯諸直，則民不服。

Een koning vroeg hoe hij het best zou aanpakken dat zijn volk hem zou aanbidden en trouw blijven aan hem, terwijl hij ze ook nog zo deugdelijk mogelijk kon maken. Wat Confucius zei was: “Laat de koning over hen heersen met ernstige ernst, dan zullen ze hem eren. Laat hem kordaat zijn en sympathiek tegelijkertijd, dan zullen ze trouw blijven aan hem. Laat hem de competenten promoveren en de kans geven aan de incompetenten om bij te leren, dan zullen ze in de rij gaan staan om deugzaamheid te studeren.”

季康子問：使民敬、忠以勸，如之何？子曰：臨之以莊則敬，孝慈則忠，舉善而教不能，則勸。

Iemand sprak Confucius plots aan met de woorden: “Meneer, waarom ben je dan niet actief in het bestuur?” Wat Confucius daarop zei was: “Het Boek der Boeken zegt het volgende: ‘Jij bent broederlijk wanneer je jouw broeder ontdoet van zijn verplichten. Pas dit ook toe in het bestuur.’ Ben ik dan niet die broeder van het huidige bestuur, ontdaan van zijn verplichtingen?”

或謂孔子曰：子奚不為政？子曰：書云：孝乎惟孝、友于兄弟，施於有政。是亦為政，奚其為為政？

Wat Confucius zei: “Ik weet niet hoe iemand zonder oprechtheid door het leven kan gaan. Hoe kunnen ossen een huifkar voorttrekken zonder dwarsbalk of hoe kunnen paarden een koets voorttrekken zonder teugels?”

子曰：人而無信，不知其可也。大車無輓，小車無軌，其何以行之哉？

Iemand vroeg als we echt kunnen weten hoe tien eeuwen geleden alles werd bestuurd. Wat Confucius zei: “De Yin dynastie volgde de regels van de Xia, we kunnen nagaan wat ze hebben toegevoegd of hebben weggelaten. De Zhou dynastie volgde de regels van de Yin, we kunnen ook hier nagaan wat ze hebben toegevoegd of weggelaten. Anderen mogen de Zhou nog volgen, maar zelfs al zijn er honderden jaren voorbijgegaan, we kunnen nog steeds nagaan hoe ze hun bestuur aanpakten!”